

BALKÁNI FÉLSZIGET.

Dalmátország.

Dalmátország a Balkáni félsziget legéjszaknyugatibb tartománya; az Ádriai tenger keleti oldalán, még pedig éjszaknyugatról délkelet felé mindinkább keskenyülő fokozatos partszegélyből és számos kietlen szigetből áll. Területe 12900 □ klm. Szirtes partjai előmozdítják a tengeri rablást, mely már a rómaiak és Velenceze kereskedelmét is veszélyeztette az Ádriai tengeren; jelenleg monarchiánk legjobb hajósai innen kerülnek ki.

Keleti határán a kietlen Dinarai hegláncz húzódik el, mely a Juli Alpok karst képletének folytatásául tekinthető, legnevezetesebb csúcsa a Dinar (1810 m.). E Dinarai hegláncz párhuzamos kísérője a partok előtt elnyúló magas szirtszigetek hosszú sora, melyek egymástól és a partoktól csak keskeny, de mély csatornák által vannak elválasztva. Számos öböl és kikötő előmozdítja a kereskedelmet.

Folyói előbb hosszantos völgyben folynak, ezután rövid haránt völgyekben sietnek a tenger felé, ilyenek a Zermagna, a Kerka, a Cetina és a Narenta.

Politikai viszonyai.

Dalmácia hegy- és vízrendszere mutatja, hogy a magyar birodalom földrajzi egységén kívül esik. Középkori királyaink legjelesbire, Kálmán, foglalta el Dalmáciát és nagyobb tengerpartot szerzett a magy. birodalomnak; ez a körülmény többszöri összetűzésre adott alkalmat királyaink és Velenceze közt. Jelenleg Dalmácia tényleg az osztrák állam tartományai közt foglal helyet, képviselői a birodalmi tanácsban ülnek és közigazgatási tekintetben a lajtáninni miniszteriumnak van alárendelve; de jogilag a magyar sz. korona birtokát teszi, erről Magyarország soha le nem mondott, hanem ebbeli jogát minden országgyűlésen hangsúlyozta és az 1868. 30. t. cz. 65. § ban világosan kijelentette. Élén egy helytartó áll.

Városai:

Zára, a királyság fővárosa, hosszú keskeny földnyelven van építve, megerősítve és mesterséges, áthidalt árok által szigetté átalakítva. Kikötője nagy és biztos; a város külseje komor, mert itt is, mint minden dalmát

városban, a házak nincsenek meszelve, hogy a napsugarak visszaverődése mérsékeltebbé. A kath. érsek, gör. keleti püspök és a tengeri kerületi parancsnok székhelye. Van nemzeti múzeuma, gymnáziuma, tengerésziskolája; szép székesegyháza; sz. Simon temploma; vízvezetéke, 5 nyílású vízeresze stb. Nevezetes a likör- és maraschino-gyártása; 8000 lakossal. **Sardona**, a Kerka jobb partján; közelében vannak a Kerka vízesei. **Sebenico**, regényes fekvésű város a Kerka által képezett medenczénél, püspökséggel, gyönyörű székesegyházzal; szőlőműveléssel, élénk átmeneti kereskedéssel. **Novigrád**, egy kis tengeröbölnél. **Spalato**, az ország legszebb és legnépesebb, valamint legnagyobb kereskedelmi városa; püspökséggel, tengerész-iskolával, gymnáziummal, reáliskolával, archæologiai múzeummal, ipara virágzó, 12,000 l. **Salona**, az előbbi tőzsomszédságában, az avarok által lerombolt Salonae helyén áll, a király költségén eszközölt ásátások által roppant sok régiséget sikerült napfényre hozni, melyek e város hajdani nagyságát feltüntetik. **Trau**, a hasonló nevű hegyfokon épült város, nagy kikötővel; környékén sok szőlőt, mandolát, fűgét, narancsot stb. természetnek, 1190. III. Béla.

Ragusa (Epidaurus), egykoron a hasonló nevű köztársaság fővárosa, most tengeri kikötőváros és erősség; püspökséggel, gymnáziummal, reáliskolával, tengerésziskolával, színházzal és élénk kereskedéssel. Különböző időszakokban adófizetője volt a törököknek «félelemből», Velenczének «gyűlöletből», a császárnak, a pápának és Nápolynak pedig «tiszteletből», még 1807-ben 370 nagy tengeri vitorlás-hajója volt, most sokkal jelentéktelenebb, 9000 l.

Cattaro, hadi kikötő és kereskedelmi város, püspökséggel, reál-gymnáziummal, élénk iparral és kereskedelemmel, különösen Montenegró felé, Cattaro szép öble Boche di Cattaronak nevezetik. Szelid éghajlata miatt sok beteg, különösen mellbeteg látogatja, 4000 l. **Spitza**, kikötővel.

Szigetek: **Pág** (Pago) hasonló nevű főhelylyel; **Arbe**; **Izola grossa**; **Brazza**, a dalmát szigetek közt a legnagyobb; **Lesina**, **Lissza**, leggazdagabb sziget, hasonló nevű városa az éjszaki öbölnél fekszik, mely az Ádriai tenger egyik legjobb kikötője, 1866. aug. 20. **Curcola**, a hasonló nevű várossal. **Melada**, sok mérges viperával; **Lagosta** világító toronnyal.

Bosznia és Hercegovina.

Bosznia és Hercegovina Dalmátország, Montenegro, Törökország, Szerbia és Horvát-Szlavón ország között terülnek el. Földjén a Dinari Alpokkal párhuzamosan vonuló heglánczolatok húzódnak el; csakhogy ezek alacsonyabbak, a lejtők szelidebbek s mindenütt sűrű tölgyesekkel fedvék. Mindezen párhuzamos heglánczolatok éjszakra, a Száva posványos partjai felé, szőlővel fedett alacsony dombokká törpülnek. A lánczolatok közt széles,

termékeny, éjszakra nyíló völgyek vannak, melyekben az Unna, a Verbász, a Boszna és a keleti határon kigyózdó Drina a Száva felé tartanak. Herczegovina folyóinak iránya szinte éjszakkéli, csakhogy a hegyi patakok az adriai tenger felé útát törnek maguknak, így pl. a Narenta.

Politikai viszonyai. E tartomány geographiai szempontból, miként azt a folyók iránya, a völgyek nyílása és esése, a hegyek csapása és lejtője mutatja, a Magyar Alföld kiegészítő része, melynek délen és délnyugaton természetes határai vannak. Boszniát (Herczegovina annak nyugati része) II. Béla magyar király 1138-ban kapcsolá a magyar királysághoz, de annak fejedelmei a 13-ik század folyamában függetlenek lőnek. 1465-ben a törökök foglalák el; azóta többször történt kísérlet a magyar királyok által Bosznia visszaszerzésére, de tartós eredmény nélkül. A tartomány belviszonyai különös változáson mentek keresztül: a birtokos nemesség az izlam vallásra tért át; ezáltal birtokát és előjogait megtartá, a nép ellenben szívósan ragaszkodik ősi (keresztény) vallásához. Az alsó néposztálynak zsarolása és elnyomatása a nemesség által alig találja párját a történetben. Az uralkodó osztály és az elnyomottak között tarthatatlanná lett az állapot, midőn a kormány az agák és bégek kegyetlen gazdálkodását korlátozni akará. Azóta majdnem minden évben forradalom dühöng e szerencsétlen tartományban, melyet a kormány nem birt lecsendesíteni. A közel mult orosz-török háború után monarchiánk az európai nagyhatalmak felszólítására és a magas porta beleegyezésével Boszniát elfoglalá, és véget vetett a tühetetlen állapotoknak.

Városai:

Boszniában: Szerajevo (Bosna Seraj) a Bosznia kies völgyében fekszik, a tartomány természetes fővárosa; itt hat oldalról találkoznak az utak; élénk iparral és kereskedelemmel 50,000 l. Trávník 12,000 l. Banjaluka és Jaicza, a Verbász mellett 15,000 l. Bihać, Novi, az Una mellett. Sztary-Majdan, a tartomány éjszaknyugati vidékén, Novi-Kosztajnicza, Brod meg vannak erősítve. Zvornik, Visegrád és Focsa, a Drina mellett. Livno, a dalmát határ közelében. Berbir, a Száva mellett. Tuzla, éjszaknyugaton.

Herczegovinában: Mosztar, a Narenta mellett megerősített város, iparral és élénk kereskedelemmel 18,000 l. Trebinje szinte meg van erősítve. Novibazar, az Ibarba ömlő Kaska mellett, jelentékeny kereskedő hely.

Szerbia.

Az előbbitől keletre, Magyarország, Rumánia, Bulgária, Törökország és Bosznia között terül el. Területén a hegyek éjszokról délre és nyugatról

keletre vonulnak el, délen pedig a fejedelemség a Pristinai fensíkra támaszkodik. Az éjszokról délre vonuló hegylánezolatok közül különös figyelmet érdemel az, mely kivételesen a Száva és a Duna egyesülésénél közvetlenül szakad meg és Nándorfehérvár (Belgrád) állapotát eredményezte. Folyói közül nevezetesebb a már említett Drina mint nyugati határfolyó; a Morava, mely keleti forrás-folyója, a Bulgár (keleti) Morava és Nisava által a Maricza forrásához közeledik, nyugati forrás-folyója, a Szerb (nyugati) Morava és Ibar által pedig a Vardarhoz és Drinhez esik közel; végre a Timok említendő meg mint keleti határfolyó.

Szerbia földje termékeny, de el van hanyagolva. Kiterjedt tölgy- és bükkfa-erdei elősegítik a sertésstenyésztést, gyümölcsösei, kukorica- és búza-földjei terjedelmesek. Jó legelői előmozdítják a marhatenyésztést. — Az ipar egészen el van hanyagolva.

Politikai viszonyai. Szerbia folyóinak iránya, völgyeinek nyílása és az egész terület lejtője által a Magyar Alföld felé húzódik és geografiailag annak kiegészítő része. Politikailag azonban önálló királyságot képez alkotmányos kormányrendszerrel.

Városai:

Nándorfehérvár (Belgrád) a királyság régi fővárosa. A Száva és a Duna egyesülésénél emelkedő magaslaton van a vár, mely sokszor ostromlatott; a vár körül csoportosul a város többi része. Kereskedése egyrészt Budapest és Bécs felé, Konstantinápoly, Szaloniki és Skutari felé másrészt, igen kiterjedt; 22,000 l. Szendrő (Szemendria) a Duna mellett közel a Marava torkolatához. Sabacz, a Száva mellett. Kládova, a Duna mellett. Kragujevác, az ország közepén, aszkupcsina (országgyűlés) és a fejedelem székhelye. Krusevác, Passarovicz, Alexinác, Nogotin, Zajcsár, Niss, Pirot, Leszkovác, jelentékeny városok.

Rumánia.

E királyság a délkeleti Kárpátok déli és keleti lejtőinél fekszik, nagyjából termékeny síkság, melybe a Kárpátoktól a Duna felé siető folyók mély medreket ástak magoknak. Legnevezetesebb folyói a Duna, melybe a Zsil, az Olt, a Jalomnicza, a Szereth és a Pruth szakadnak.

Rumánia igen termékeny, csak hogy a földművelés kezdetleges állapotban van, az ipar nagyon alacsony fokon áll s többnyire idegenek kezében van.

Politikai viszonyai. Rumánia önálló királyság, Moldva és Oláh dunai fejedelemségek és a volt török Dobrudda egyesüléséből áll.

Városai:

Oláhországban: Bukurest, Rumánia fővárosa a Dumbovicza mellett. Nagy kereskedőváros, Oláhország terményeinek főlerakóhelye, félannyi lakosa van mint Budapestnek. Braila, a Duna mellett élénk kereskedéssel. Gyurgyevo, Bukurest dunai kikötője. Plojesti, gyapjúvásárokkal. Krajova, Kis-Oláhországban (az Olt folyótól nyugatra fekvő terület). Kalafat, Vidin átellenében. Turnul-Szeverinului, a Duna mellett.

Moldvában: Jasszy (Jászváros) a Pruthtól 2 órányira, Moldvaország főhelye, 90,000 l. Foksani, a két fejedelemség határán. Galacz, a Pruthnak a Dunába szakadásától nem messze, élénk kereskedő hely. Okna, sóbányákkal. Botusan, élénk kereskedéssel Bukovina felé.

A Dobrudában, mely a Duna és a Fekete tenger közt elterülő általában termékeny, de sok helyütt ingoványos vidéket képez: Hirsova, Matsin, Tultsa, Babadag, mint főváros; továbbá Küsszendse és Mangália, tengeri kikötő, és Medsidse, a legfontosabb városok. Végre a Duna torkolata előtt fekvő Kigyó szigetek is Rumániához tartoznak.

Bulgária

a Duna és a Balkán hegység közt terül el. Bulgária a Balkánra támaszkodó és a Dunánál meredeken megszakadó fennföldet képez, melybe a folyók mély medreket ástak maguknak. Nevezetesebb folyói: az Iszker, (a Rilo-daghon ered) a Vid, a Jantra és a Lom, melyek a Dunába szakadnak.

Bulgária igen termékeny ország, s habár a földművelés és az ipar el volt hanyagolva, mégis a török birodalom élestárának tekintetett. Fekvésénél fogva fontos átmeneti tartománynak bizonyult.

Politikai viszonyai. Bulgária az ókorban Szerbiával együtt a római Moesiát képezte, most pedig a török szultán fenhatósága alatt álló «autonom hűbér fejedelemséget» képez. Fejedelme a nép által választatik és a magas porta által — a többi európai hatalmak beleegyezésével — megerősittetik.

Városai:

Tirnova, Bulgária régi fővárosa a Jantra völgy magaslatain, a fejedelemség legfontosabb iparos városa, 19,000 l. Lovacz, az Oszma mellett. Raszgrad erősség a Lom mellett. 10,000 l. Eszki-Dsuma, Bulgária legnevezetesebb vásárainak helye. Vraca, a fejedelemség nyugati vidékén. Orhanie, a Balkán tövénél. Zsófia (régén Sardica) az Iszker termékeny völgyében, azon az úton, mely Konstantinápoly felől Nándorfehérvár felé vezet. 30,000 l. Szamakov, délen. Sumla, egykoron legfontosabb erősség a Balkán fensíkján, iparral és kereskedelemmel.

A Duna mellett vannak: Viddin, Nikápoly (1396). Szisztova (1791. béke). Ruszcsuk és Szilisztra, egykoron fontos erősségek, most élénk kereskedő városok. Baltsik tengeri kikötő és Várna, Bulgária legfontosabb tengeri kikötője 16,000 l. (1444.)

Montenegro.

Montenegro (Cserna-góra) a Dinarai Alpok két ágának találkozására által képezett hegyesomó. Csak déli részén van kis termékeny terület. Főfolyója a Moracsa, mely a Skutari tóba ömlik. A földművelés korlátok közé van szorítva, de a marhatenyésztés virágzónak mondható.

Politikai viszonyai. Montenegro független fejedelemség.

Városai:

Csettinje a fejedelem székhelye. Podgoricza, a fejedelemség legnépesebb helye és Antivari tengeri kikötő.

Keleti Rumélia.

Keleti Rumélia a Balkántól délre fekszik, éjszakról Bulgáriával, délen és keleten pedig az európai Törökország közvetlen tartományaival és a Fekete tengerrel határos. Rumélia a Balkán hegység, a Deszpoto-dagh (Rhodope) és annak nyúlványai által körülzárt termékeny katlant képez. Főfolyója a Maricza (Hebrus), melynek legnagyobb mellékfolyója a Tuldsa.

Főterményei a rizs, gyapot, dohány és rózsa.

Politikai viszonyai. Keleti Rumélia (régii Thrácia) a török szultán közvetlen politikai és katonai fenhatósága alatt álló tartomány, mely belkormányzat tekintetében autonómiával bír. A tartomány főkormányzója keresztény vallású és a magas porta által — a nagyhatalmasságok beleegyezésével — öt évre neveztetik ki.

Városai:

Philippopolisz (Filibé) a tartomány főhelye, ott épült, a hol a Maricza a síkságba ér. Környékén kiterjedt szőlő-, olaj-, rizs-, gyapot- és dohányföldek vannak; ipara és kereskedelme virágzó. 90,000 l. Tatarsik, hol a Zsófia felé vezető «Vaskapú» szoros kezdődik. Kazanlik, a Tuldsa gyönyörű völgyében, a rózsaoalgyártás főhelye. Sipka, falú, Eszki-Szagra, Szlivno, Karnabad és Aidosz, legfontosabb városok a Balkán szorosok végénél. Burgasz, Keleti Rumélia főkikötője, a Fekete tenger mellett.

Törökország európai birtokai.

Törökország európai része: egyrészt a Fekete tenger, Konstantinápolyi tengerszoros (Boszporusz), a Marmara tenger és a Dardanellák tengerszorososa (Helleszpontusz), másrészt az Ádriai tenger közt elterülő hosszú tagban nyúlik el. Tartományai: Thrácia egy része, Macedónia, Thesszália és Albánia.

Politikai viszonyai. A birodalom «ejalet»-ekre (helytartóságokra) oszlik fel. (Európai ejalet 3 van, u. m. . Rum - Ili ejalet, D s e s z a i r ejalet, G a l l i p o l i félszigettel, továbbá T h a s z o s z, I m b r o s z, L e m n o s z s más kisebb szigetekkel és K a n d i a ejalet a hn. szigettel.) A török birodalom bizonyos tekintetben alkotmányos császárság, a mennyiben t. i. az alkotmány a korán elveivel megegyeztethető. A császár, szultán vagy padisa (nagyúr) az összes szunnita felekezet kalifája.

Thrácia.

A Rum-Ili ejalet legnyugatibb és a régi Thrácia déli részét képezi. Keleti vidékén a Fekete tengerrel párházamosan elvonuló S z t r a n d s a hegység emelkedik, melynek délkeleti végnyúlványai a Boszporusznál szakadnak meg és a gyönyörű «Arany Szarv» öblöt képezik. Nyugati területét a Rhodope hegység nyúlványai árasztják el, míg közepén a M a r i c z a termékeny völgye kigyózdik.

Városai:

K o n s t a n t i n á p o l y (Istambul, régi Byzantium), a török birodalom fővárosa, a Fekete tenger kapujánál, Európa és Ázsia találkozásánál fekszik. A tulajdonképsni város háromszögű félszigeten (a Marmara tenger és a mélyen benyúló Aranyszarv öble közt) van építve, mely nyugatról keletre a tengerbe nyomúl és éjszakra meghajló végével a Boszporusz déli nyílásába nyúlakodik. E csúcson van a «Szerail» vagy a szultán palotája, mely előtt a «Magas Porta», vagy a nagy-vezér palotája és a Justinian által épített Sophia templom, most Aja Sophia mecset áll. Az Aranyszarvtól éjszakra van G a l a t a és P e r a mint a főváros külvárosai. Konstantinápoly külvárosaival együtt a török birodalom első kereskedelmi városa és a legfontosabb tengeri és szárazföldi utak találkozása által Európa egyik legnagyobb kereskedelmi helye 1 millió lakossal. A d r i a n ó p o l i s z (Drinápoly) a Maricza kanyarulatánál, festőgyárakkal és kereskedéssel. 100,000 l. Rodosztó, a Márvány tenger partján, II. Rákóczy Ferencz sírjával. G a l l i p o l i, a hasonnevű félszigeten.

Macedónia.

Az előbbtől nyugatra, hegyek által körülzárt (Rhodope, Kurbeczka-Planina, Sar-dagh, Grammosz és Volucza) termékeny völgyekből áll, melyek a tengerrel kényelmes összeköttetésben vannak; a főtörzshöz csatlakozik még a három uju Chalkisz félsziget. Folyói a Karasszu (Nestus), a Sztruma (Strymon), a Vardar (Axius) és a vele együtt torkolló Bisztricza (Haliaemon).

Városai:

Szalóniki (régi Therma), az európai törökország második kikötője ott fekszik, hol a Belgrád felől a Vardar mentében vezető út (most vasút) a tengert eléri és a nyugatról keletre vezető úttal (via Egnatia) találkozik. 70,000 l. Szeresz a Sztruma mellett, a török gyapot, rizs és dohány főkereskedőhelye. Filibe, török falú mellett Philippirömjai (42-ben Kr. e.). Köprili a Vardar mellett. Uskub, a hasonló nevű hegyszorosnál. Bitolia (Monasztir) a Vardar nyugati mellékfolyójánál; ez uralkodik a Macedónia és Albánia közti főúton. Kasztoria, a hasonló nevű tó mellett, útsomózáttal és kereskedéssel. — Chalkisz félszigeten jobbra szerzetesek laknak. (Az ókorban Olynthos, Potidea és Amphipolis városok.)

Thesszália.

Az előbbtől délre, minden oldalról hegyek által [Olympos, Voluca, (Kambuni h.), Pindus, Othrys és a tengerparton: Kiszovo (Ossa), Plessidi (Pelion)] körülzárt völgykatlant képez, melynek összes vizeit a Szalambria (Peneus) egyesíti, és szűk völgyében (a régiéknél Tempe völgy) a tenger felé siet. Thesszália a városban lakók ősi hazája, igen termékeny.

Városai:

Jenicszer (Larissza) a Szalambria völgyében, élénk kereskedő város. Trikala élénk iparral és kereskedéssel 12,000 l. Pharszala (Pharsalus). Volo a hasonló nevű öböl mellett. Zagora mellett feküdt Jolkus az argonauták kiinduló helye.

Albánia.

Az előbbtől nyugatra és éjszaknyugatra a régi Illyria és Epirus tartományok helyén terül el: Albánia szövevényes, rohanó patakok által szétkúszált hegyes vidék. Egyes fensíkjain szép tavak vannak. Folyói: a Drin, mely az Ochrida tóból jövő Fekete és az éjszokról jövő Fehér Drin egyesüléséből támad, a Vojuca és az Aszpropotano (Achelus).

Városai:

Skutari (Skodra) a hasonló nevű tó fensíkján három út találkozásá-

nál; fontos ipar és kereskedelmi hely 24,000 l. *Priszrend*, a hasonnevű hágó mellett, várában egykoron a szerb királyok székeltek 26,000 l. *Prisztina*, az előbbtől éjszakeletre, környékén van a Rigómező (Koszovepolje, Amselfeld). *Ochrida*, a hasonnevű tó mellett szárított hallal kereskedik. *Durazzo* (Epidamnus, a rómaiaknál *Dyrrachium*), egykoron az átellenben fekvő *Brundisium*mal az Ádriai tenger «Doverje és Calaisje». *Berat* 12,000 l. *Joannina*, a Janina tó (régii *Acherusia*, melybe az *Acheron* és a *Kokytus* ömlöttek) partján a régi *Dodona* helyén fekszik, élénk iparos város. 30,000 l. *Meczovo*, útesomópont. *Arta* (Ambrakia) élénk kereskedéssel. *Preveza*, déli Albánia kikötője.

Szigetek. *Chalkisz* félsziget és *Kis-Ázsia* közt vannak az úgynevezett török Szporádok: *Thasszosz*, *Szamothraki*, *Imrosz*, *Lemnosz*; a törökök még *Sztaliméne* (Lesbos), *Chiosz* és *Cyprus* szigeteket (ez utóbbi az angolok birtokában) is az európai birtokokhoz számítják. — *Kandia* (Kréta) hegyes sziget, külön ejaletet képez, fővárosa *Kandia* 16,000 l.

Görög királyság.

A Balkáni félsziget legdélibb részét a görög királyság foglalja el. Helyzeténél Ázsia közelében és kedvező vízszintes tagoltságánál fogva Ázsia kulturáját elfogadni, azt fejleszteni és tovább átültetni hivatása vala. Földünkön alig van terület, mely geografiailag annyira ki volna tűntetve, mint Görögország: a hegyes-völgyes vidék, a partok szaggatottsága, az enyhe éghajlat mind olyan tényezők, melyek az embert tevékenységre buzdítják. — *Livádiát* (régii *Hellast*) a *Pindusz* hegység nyúlványai borítják, ilyenek: a *Katavothra* (Oeta) a *Thermopylei* szorossal, a *Liakura* (Parnassus), a *Zagora* (Helikon), a *Kithaeron* és a *Laurion*. *Mórea* (Peloponnesos) a *Korinthusi* (Isthmus) földszoros által függ össze *Livádiával*. Az *Arkádiiai* terület párkányhegyek által körülzárt fensíkot képez; *Morea* 3 félszigeten végződik, a középsőn a *Taigetosz* emelkedik.

Folyói nyugaton: az *Aszpropotamo* (Achelous), a *Rufia* (Alpheios) a *Baziliko Potamo* (Eurotas); keleten a *Mavronero*, (Kephisus) a *Topoliasz* (Kopais) tóba szakad, és *Hellada* (Spercheios), mely a *Zeituni* (Lamiai) öbölbe ömlik.

Politikai viszonyai. Görögország alkotmányos királyság; közigazgatási tekintetben 14 nomarchiára oszlik fel; de czélszerűbb *Livádiára*, *Moreára* és a szigetekre felosztani.

Városok:

I. *Livádiában* (Hellas):

1) *Attika* és *Megariban*: *Athén*, a királyság fővárosa a *Hymetosz* tövénel, régi romjaiból csak lassan emelkedik ki; van egyeteme

és 45,000 l.; kikötője Pireusz. A Marathoni síkság. (Megara. Salamis és Aegina.)

2) Bőotiában: Livádia, élénk iparral. (Chaeronea, Leuktra, Plateae és Orchomenos romjai. Thebét földrengés elsöpörte.)

3) Phtiotisz és Lokriszban: Lámia v. Zeitun. Atalontitól éjszakra van a Thermopylei szoros.

4) Phókisz és Dóriszban: Szalona, Casztri falú a régi Delphi helyén áll, a kasztáliai forrás is megvan még. Lidoriki 15,000 l.

5) Aetoliában: Misszolonghi, erősség. Naupaktusz v. Lepanto 15,000 l.

6) Akarnaniában: Vonicza, az Artai öbölnél, Azio falú Akcziusra (31. Kr. e.) emlékeztet.

II. Móréában (Peloponnesus):

1) Argoliszban és Korinthban: Korinth; Nauplia; Argosz; Hydra, 15,000 l. a királyság egyik legszebb városa, és Spezzia.

2) Achájában és Eliszben; Patrasz, 19,000 l. Rhion és Antirhion («a kis Dardanellák») őrzik a Lepantói öblöt.

3) Messzeniában: Arkádia, Navarino (1827).

4) Arkádiában: Tripolicza és Mantinaea romjai.

5) Lakoniában: Uj-Sparta az Eurotas mellett. Napoli-di Malvazia, híd köti össze a szárazfölddel. Maina, falú, melynek lakóit a régi spártaiak utódjainak tartják.

III. Szigetek:

1) Negroponte (Euboea), igen termékeny sziget, Chalkisz főhelyvel, az Euripusz hídnál fekszik.

2) A Kykladok: Androsz, Tenosz, Delosz, Mykonosz (a vándormadarak pihenőhelye, fürjogás), Parosz (márvány) Naxosz és különösen Szyra, Hermupolisz kikötővárossal, mely kedvező fekvésénél fogva a királyság első tengeri kereskedővárosa, 20,000 l. Szantorin (Santo Ireneo) nevezetes vulkanikus tüneményeiről.

3) A Joni szigetek: Kephalaria, Ithaka (Odysseus), Korfú, Korfú várossal 25,000 l. Szanta-Maura (Leukas), Zante (Zakyntho) Zante várossal, 20,000 l. Cerigo. — A szigetek fő kereskedelmi cikkei: mazsolyaszőlő, bor és faolaj. Legtermékenyebb Zante.